

om hem te raden, zelf zijn naam aan de redactie van de *Herf* bekend te maken. Mij dunkt, daartoe heeft hij wel vrijmoedigheid. De herdring dat er tucht over hem geboefend worden zal, zal hem er niet van terughouden. Blijkt het, dat hij onwaarheid heeft geschreven, niets kan hem aangenaam zijn. Hij moet dan belijden, zich een verkeerd oordeel te hebben gevormd, daarover leedwezen betuigen, en daarmee zal elke kerkelijke vergadering genoegen nemen. Komt het openbaar, dat hij bij geen verkeerd blik op de toestanden heeft, dan moet elke kerkelijke vergadering zich er over verblijden, dat aan het licht kwam, wat voor velen verborgen bleef.

Wij houden onzen correspondent niet voor een „zwart schaap“ in de kudde, maar voor een broeder, die het goede voor Zion zoekt, en die niet onwillig is, om beter onderricht te worden, als hij de dingen al te donker heeft ingezien!

Men verdenke noch hem noch ons van vijandige bedoelingen!

WINCKEL.

Voor Kinderen.

JEUGD—VREUGD.

(Naar een lied uit 1651.)

Onherroepelijke jeugd,
Wel past u de hoogste vreugd!
Als nog in de jonge jaren,
's Levens kracht in 't bloeien staat,
Voegt het dat de hand de snaren,
Slechts tot vreugdeklanken slaat.

Vrolijkheid vraagt 't jong gemoed,
Dat het leven bij begint;
Maar waar vindt men ware vreugde,
In der tijden wisselkring,
Daar al wat ons ooit verheugde,
Vol is van verandering?

Maar waar is zoo blijde staat,
Die geen droefheid binnenlaat,
Waar een vreugd die niet kan kwijnen?
Waar een nooit verbitterd zoet?
Welke zon blijft altijd schijnen?
Waar is blijdschap duurzaam goed?

Waar is vreugd die niet vergaat,
Als de ziel het lijf verlaat?
Dan, helaas, zal alle reien,
Wel in schreien overgaan!
Heil den mensch, die bij het schreien,
Toch zijn vreugd voelt voortbestaan.

Zaalge vreugd die nooit verdwijnt,
Blijde zon die altijd schijnt,
Lichten die voor eeuwig stralen,
Stralen, als geen zon ooit zond,
Blijdschap die door niets kan falen,
In des Heeren trouw gegrond.

Eindeloos genoege, dat,
't Algenoegezaam goed bevat,
Goed, daar alle goed zijn goedheid,
In erkent en uit ontvingt,
Zoet, daar 't zoet van alle zoetheid,
Onnaspeurlijk rijk aan hangt.

Kies dan wijs'lijk, jeugd'g bloed,
Tot uw vreugd bestendig goed,
Dat uw lust en kracht zal wezen,
En, zoo straks dit leven gaat,
Als een vaas uit geprezen,
Ook in 't eeuwig leven staat.

AAN VRAGERS.

Een onzer lezersessen te W. vraagt:
Zoudt u mij ook kunnen zeggen wat het beteekent, als er staat in psalm 139:
„Zoude ik niet haten die u haten, en verdriet hebben, in degenen die tegen u opstaan; ik haat ze met een volkomen haat; tot vijanden zijn ze mij geworden;“ daar men op een andere plaats leest:
„Gij zult uw vijanden lief hebben; bid voor degenen, die u haten en u geweld aandoen, opdat zij kinderen des Allerhoogsten moogt genaamd worden.“

Als wij de beide teksten vergelijken, dan zien we, dat in de eerste gesproken wordt over vijanden van God, en in de tweede over onze persoonlijke vijanden. De menschen kunnen zondigen tegen God, maar ook tegen ons, ge-
lijk de Schrift ons leert. Nu zegt de Schrift, dat wij de laatste, schoon *ons* vijanden, toch lief zullen hebben. Maar die David haat, zijn Gods vijanden, en als zodanig haat hij hen.

De heilige mannen Gods hebben, zegt Da Costa, als zodanig geen vleeschelijken, natuurlijke haat tegen de goddelozen, om hen te vuur en te zwaard te verdelgen; zij hebben een volkomen haat, dat is een volkomen, heiligen haat tegen een, die het boze met welbehagen doet. Zij haten beide, gelijk God ze haat, en zonder op te houden voor hun natuurgenoeten te bidden en hun alle liefde te bewijzen, daar, waar zij niet als vijanden Gods optreden.

Wat kan er bedoeld worden met „planken van drie kwartier van elven“ waarvan ik onlangs gelezen heb? vraagt B. te A.

Vroeger werd, om hout te meten, veelal de zoogenoemde Amsterdamsche voet gebruikt; een duimstok in viereen gevouwen was juist zulk een voet lang. (Men had ook andere voeten, b.v. Rijnlandsche).

Zulk een voet had 11 duim; elke duim werd verdeeld in halve duimen en kwarten, meestal kwartieren genoemd. De timmerlui spraken van half duims hout, drie kwartiers delen (planken) enz.

Planken van drie kwartier van elven, wil dus zeggen, planken die $\frac{3}{4}$ Amsterdamsche duim dik waren.

Tegenwoordig wordt ook voor het meten van hout, meestal de honderdvoudige maat gebruikt, die ook op de duimstokken is aangegeven.

Dezelfde lezer vraagt nog, waarom men wel zegt: „Elk meent zijn uil een valk te zijn.“

Zoo als wij weten, werden de uilen vroeger en ook nu nog wel, beschouwd als suffe, droemerge beesten, hoewel dit geenszins zoo is; in overoude tijden, dacht men er dan ook trouwens niet zoo over.

Dat de uil verkeerdelijk zoo beschouwd wordt, komt denklijk daarvan, dat hij, een nacht-rooivogel, over dag zich verschuilt, en slapend of met half gesloten oogen in holle boomen en op verborgen plaatsen zit. „Zoo dom als een uil“, en „een uilkuiken“, zijn nog altijd heel bekende uitdrukkingen.

Bij den valk daarentegen is het juist andersom. Hij vertoont zich overdag, en zijn slinkerend, scherp oog blik ver in het rond, of hij ook een prooi ziet. Oudtijds vooral, werden daarom de valken ook voor de jacht gebruikt. Het daartoe afgerichte dier, steeg eerst hoog in de lucht, keek van daar met zijn scherp oog rond, en wierp zich dan pijlsnel uit de hoogte op zijn buit.

Dat onderscheid tusschen uil en valk, scheen dus zoo groot, dat de eerste het beeld der domheid, de laatste dat der scherpsinnigheid werd. Maar, wil het spreekwoord zeggen, de mensch is zoo verblind, dat hij zelfs een uil, als het maar zijn vogel is, voor een valk zou houden, en b.v. zijn eigen meening, al is die dwaas, toch hooger stelt dan die van wijzen, louter omdat het *zijn* meening is.

CORRESPONDENTIE.

C. T.—W. te A. Zoodra mogelijk.
J. te K. Uw vraag was zeer duidelijk gesteld, doch ons onderzoek leidde nog tot niets. We hopen u spoedig afzonderlijk te schrijven.

HOOGENDIJK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.)

Geachte Redactie.

Wellicht is het mij vooroorloof een enkele opmerking te maken naar aanleiding van wat u zegt over mijn referaat betreffende het Neo Calvinisme, gehouden op de vergadering van moderne theologen te Amsterdam. In de eerste plaats vriendelijk dank voor de toezending van *De Heraut* en voor uwe betrekkelijke waardeering van mijne beoordeeling.

Weldra hoop ik u een exemplaar van het geheele referaat toe te zenden. Wellicht brengt u dat tot de overtuiging, dat ik mij uw standpunt inzake Gods ordonnantiën toch niet zoo scheef heb voorgesteld. Mocht het bij u de gedachte wekken alsof gij, gereformeerden, u zoudt ontslagen achten van het waarnemen der werkelijke wereld, om alleen uit de H. S., volgens Gereformeerde traditie verklaard, de kennis der ordonnantiën Gods te putten, dan wil ik dat gaarne terug nemen.

De kwestie waar het om gaat is, dunkt mij, deze. De vrijzinnige godgeleerde zal trachten uit de verschijnselen op te klimmen tot de wetten, die deze beheerschen, uit den ontwikkelingsgang der menscheit, vertolkt door het besef der edelsten en besten (waarbij dan ook medetellen getuigenissen uit de H. S.), tot het recht, dat leven en maatschappij beheerschen moet, enz. Hij gaat dus uit van het „geloof“ (indien men dat „geloof“ noemen moet) in de betrouwbaarheid der zintuigen en der geestelijke krachten, den mensch geschenken. Dit geloof wordt door de Gereformeerden slechts ten deele aanvaard, dank zij het leerstuk van den val. En nu mogen metellen de gegevens der ervaring, de H. S. verklaard volgens Gereformeerde traditie, moet leveren kader en bestek. Begrijpelijk, waar overeenkomstig de in uwen kring geldende opvatting van den val, en de wereld, en de waar nemer en denker door der zondemacht zijn verduisterd.

Maar: daarmee is dan ook aan alle zelfstandige kennis van God en Zijn ordeningen den bodem ingeslagen. Men mag niet van de feiten en verschijnselen op zichzelf uitgaan om daarin Gods ordening na te sporen; neen, de H. S., uitgelegd nog wel volgens Gereformeerde traditie, moet en kan alleen geven het recht verband der dingen. M. a. w. een wetenschap onderworpen aan de kerkelijke dogmatiek. Dit, en niets anders, kan ik lezen met name in Kuyper's Encyclopaedie en Anema's geschrift: Calvinisme en Rechtswetenschap.

't Gaat ten slotte hierom: de Neo Calvinist oordeelt dat wij, vermits de wereld en de menscheit bedorven zijn door de zonde, slechts bij het licht der Schrift den weg kunnen vinden.

De vrijzinnige daarentegen is van oordeel, dat wij de werkelijke wereld als kenbron van Gods ordonnantiën mogen aanvaarden en deze daaruit door ons verstand en gevoel, waaraan wij in 't algemeen ons vertrouwen mogen en moeten schenken, te vinden zijn.

Met dank voor de plaatsing verblijf ik

Uw dr.

C. HILDE RIE LAMBERS.

Haarlem, 23 Sept. 1903.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Alfien aan den Rijn, J. Douma, te Alblasdorp.
BEDANKT: Wildervank, J. L. Schouten, te Harswoude.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Zierikzee, H. G. Oldeman, te Haastrecht. — Hoogkarspel, R. de Boer, te Culemborg. — Finsterwolde, J. ten Bruggenkatte, te Westwoud. — Niebove, F. de Gema, te Gasselte. — Waarder en Hoog-Blokkland, B. Batelaan, te Koudkerk ald Rijn. — Rookanje, G. W. Kobus, cand., te Lochem. — Schalsum, S. J. P. de Twisk. — Aalten, A. Schouten Wm., te Rozenburg. — Zalt-Bommel, D. F. J. Hermans, J. Fz., te Obdam. — Kantons, J. Thijssen, te Ommelandervijk.

AANGENOMEN: s Gravemoer, J. H. Krauwel, te Oud- en Nieuw-Gastel. — Nieuw Buinen, T. Kloos terman cand., te Engwierm. — Kruisland, G. C. A. de Roos cand., te Arnhem.

BEDANKT: Maasdam, C. Diehl, te Ochten. — Coevorden, A. A. Vermeer, cand., te Zwolle. — Winsum, H. Klomp, te De Leek c.a. — Wouterswoude, J. Osinga cand., te Berlikum. — Zevenhuizen B. S. Dijkstra, te Warma.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geëindigd 30 Sept. jl., ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseren aan

De Administratie van „De Heraut“ Amsterdam.

Intekenaren op het premiewerk DE GE-MEENE GRATIE, die het daarvoor verschuldigde driemaandelijkse wenschen te voldoen, herinneren wij aan de kwartaal-betaling van f —75 per aangevraagd exemplaar.

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Oct. 1903.

Plaatsgebrek noodzaakt ons Advertentiën tot een volgend Nr. uit te stellen.

Advertentiën.

Voorspoedig bevallen van een DOCHTER:

E. A. KUNST—KLEINSCHMIDT.

Pastorie Schiphuizen, 30 Sept. 1903.

Na een langdurig doch geduldig lijden ontnam de Heere heden aan Zijne Gemeente, in den ouderdom van 63 jaren, haar oudsten, zeer geliefden Herder en Leeraar, den WelEerwaarden Heer

Dr. J. VAN GOOR.

Van zijne 38 jarige bediening, mocht hij ruim 14 jaren tot zegen voor velen in haar midden arbeiden.

Dat hij inging in de Ruste, die er overblijft voor het volk van God, troostte met de Gemeente de nagelaten weduwe en kinderen.

Namen den Kerkeraad der Geref. Kerk, H. J. ALLAART, Praesid., J. HOLSTEIN, Pen., Scriba. Harlingen, 28 Sept. 1903.

L. G. WEISZ & Co.,
Commissarissen in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

BREEBAART'S
Orgel-
en Pianohandel
Damrak 20-22,
AMSTERDAM.

Gevraagd:

BAVINCK Dogmatiek, met opgave van prijs.
Brieven franco, onder letter G, aan het Bureau van dit blad.

Goed-Nieuws!

ZOOEVEN VERSCHENEN:

Packard-
Album,
bevattende 36 gellefkoosde melodien voor AMERIKAANSCH ORGEL, ten dienste van het

Solo-spel.

Uitgegeven door

GOLDSCHMEDING'S
Amerik. Orgelhandel,
AMSTERDAM.

Verkrijgbaar aldaar en bij den

Uitgever W. KIRCHNER,

Rozengracht 55.

Prijs f 0.50.

EGLOED

H. H. Kerkeraden en Koster worden attent gemaakt op het gebruik van GLOED in de Kerken ter vervanging van kolen. Het geeft geen reuk of damp, is zeer gemakkelijk en voordeel; ook veroorzaakt het, gelijk kolen, geen hoofdpijn. Tal van ongevraagde attesten ter inzage.

S. VAN VLIET, Gloodstokerij, Zaandam

Bij KIENST BALT, Den Haag, verscheen:

De Ineensmelting,

DOOR

Dr. A. M. DIERMANSE.

H. (Hoe onhoudbaar de Bezwaren zijn! enz.)

Prijs f 0.50.

REUZEKOOPJES.

Wegens vergevorderd seizoen opruiming van een groote partij eerste klas Heeren- en Damesrijwielen, met de echte Continental- of Dunlopbanden, geheel compleet, met spatborden, lamp, bel, grooten pomp enz. Prachtig vernield en gebastardeerd, van f 120 thans f 57.50. Damesrijw. zijn f 75.00 hooger. 1 jaar schriftelijk garantie. Franco zicthending door geheel Nederland. Brieven onder letters S. Z. aan SCHELTMA & HOLKEMA'S Adv.-Bureau, Amsterdam.

Uitgever van J. B. WOLTERS te Groningen:

H. P. STEENHUIS.

DE HARMONIUMPELER.

THEORETISCH-PRACTISCHE HANDLEIDING VOOR HET LEEREN

BESPELEN VAN HET AMERIKAANSCH ORGEL.

— Berde druk. Ingevaald f 2.00; gebonden f 2.50. —

LOOFT DEN HEER!

53 Stichtelijke liederen voor gemengd koor, met eene Bijlage.

Berde druk. f 0.90; 25 Exemplaren en meer a f 0.60.

LAUS DEO.

Stichtelijke liederen voor mannen- (of vrouwen-) koor,

f 0.90; 25 Exemplaren en meer a f 0.60.

H. P. STEENHUIS en M. WEERSMA,

CHRISTELIJKE ZANGEN.

TWINTIG LIEDEREN VOOR GEMENGD KOOR, MET HANDLEIDING VOOR PIANO OF ORGEL.

Twee deelen. 2e druk. Met begel. a f 1.90. Zonder begel. a f 0.75, 25 Ex. en meer a f 0.50

Wed. P. VAN EIJK & ZONEN, DAMRAK 60 en DAM 15-17

Kopen en verkoopen EFFECTEN en vreemde COUPONS. Wisselen Gouden en Zilveren MUNTEN en vreemde BANKNOTEN. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO tot dagelijks vast te stellen rentekoers.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland, Gevestigd te GRONINGEN.

OUDE BOTERINGESTRAAT No. 72, hoek MUURSTRAAT.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.

Commissarissen: Prop. Mr. D. P. D. FABRIS, J. H. DE WAAL MALEFIJT, A. W. SCHIPPERS, Jhr. H. A. WITTEWAALL VAN STOEETWEGEN, H. LUKING, Mr. P. DIELEMAN, E. G. WENTINK, J. BOUWES, JOH. TERPSTRA en Mr. H. VAN DER VEGTE.

Raad van Toezicht: J. BOUWES, Jons. TERPSTRA, Mr. H. VAN DER VEGTE.

Verstrekt geld op eerste Hypotheek, zonder vooruitbetaling van rente. Geeft uit 4 pCt Pandbrieven, koers 100 pCt, in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.— verkrijgbaar ten kantore der Bank, bij hare Agenten en bij alle Commissarissen en Makelaars in effecten. Inlichtingen worden verstrekt te Amsterdam door de H.H.: L. G. WEISZ & Co. Westermarkt 21 en RADIUS en DANE, Keizersgracht 207 en Hilversum, Torenlaan 58; te Rotterdam door den heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER, Mr. W. SWITTERS, F. J. BOLT.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering, gevestigd te

Amsterdam, Keizersgracht 547-549,

sluit alle Kapitaals-verzekeringen, Weduwe-pensioenen, Lijfrenten, enz.

ONDERLINGE

Nederlandsche Hypotheekbank,
gevestigd te GRONINGEN,

Jacobijnestraat 18.

Intercomm.-Tel. 825.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,500,000.

Directie: J. BOMERS en Jhr. L. F. A. VAN SWINDEREN.

De Bank verstrekt gelden over huizen en landerijen onder eerste hypothecair verband, zonder vooruitbetaling der rente en geeft 4 pCt. Pandbrieven van f 5000.—, f 1000.—, f 500.—, f 250.— en f 100.—, met Januari en Juli coupons, naar den koers van 100 pCt. Verkrijgbaar ten kantore der Bank en bij H.H. Kassiers en Effectenhandelaars. De Coupons en losbare Pandbrieven worden mede betaalbaar gesteld bij de ASSOCIATIE-CASSA te Amsterdam.

De Pandbrieftouders deelen mede in de winsten der Bank.

De Directie:

BOMERS.
VAN SWINDEREN.

Homoeopathische Apotheek

van ALBERT SOMMER.

AMSTERDAM, HEILIGEWEG, hoek Slagel.

Groot'se Inrichting in Nederland.

HENSELS TONICUM voor zenuwlijders,

per fl. f 1.30.

HAMAMELIS SUPPOSITORIES, tegen aam-

belen, per doos f 1.25.

Hoesttabletten, per flacon f 0.60.

Spijverteringstabletten, per flacon f 0.75.

ARNICA HAAROLIE, tegen het uitvallen

van het haar, per fl. f 0.80 en f 1.10.

Huisapotheken met handleiding f 5.50.

Francis en gratis prijscourant en brochures.

Bibliotheek voor Hoofd en Hart.

Verschenen is het eerste deel van den

derden jaargang:

MAJESTYTSCHENDERS,

DOOR

J. POSTHUS

Prijs: f 1.40.

In Stempelband f 1.90.

De volledige jaargang, loopende van Oct.

1903—Oct. 1904 en bestaande uit vier

finke deelen, kost slechts drie gulden.

Vraagt het Prospectus!

D. A. DAAMEN

Uitgever. Rotterdam.

Boekhandel van A. Fisscher,

Elisabethstraat 3, Utrecht:

Na ontvangst van postwissel worden de

Koraalboeken franco toegezonden:

WOP, De Psalmen f 3.—

WOP, De Evang. Gezangen f 3.—

WOP, Vervolgbonnel. f 3.—

DE VRIES, De Psalmen f 4.25

DE VRIES, De Evang. Gezangen f 3.60

DE VRIES, Vervolgbonnel. f 2.75

LITZAU, Ps., Gez. en Vervolgbonnel. f 3.90

KRUIJS, De Psalmen f 3.50

KRUIJS, De Evang. Gez. en Vervolg-

bonnel. f 3.50

VAN EYKEN, De Psalmen f 6.—

VAN EYKEN, Evang. Gezangen f 5.—

GOTZ, De Psalmen f 1.75

De boeken zijn alle solide gebonden.

Zeldzaam Goedkoop.

Een volledige Statenbijbel met 40 prachtige platen en 5 kaarten, volledige kanteekeningen, duidelijke druk op best papier, in de thans gangbare taal overgebracht door Dr. A. KUYPER, Dr. H. BAVINCK en Dr. F. L. RUTGERS, gebonden in soliden, prachtige band, met vergulden rug en plattitel, fonkelnieuw exempl., waarvan de prijs bij uitgaaf f 29.— is, te koop aangeboden voor f 13.50 en dezelfde Bijbel met volledige 8 koperen boeken en 4 sloten voor f 17.50. Verzending franco in kistje. Betaling na ontvangst en niet naar genoegen kan franco teruggezonden worden. Om teleurstelling te voorkomen, is spoedige bestelling gewenst. Aanvraag motto: „Bijbel“, Bureau De Heraut, Amsterdam.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:

Voor de Vereniging:

Aan Legaten:

Van wijlen Mej. W. H. Zwaantjes te Gorin-

chem f 1000.

Aan Contributiën:

Door het Locaal Comité te Rotterdam (afrek.

1903) f 240.97; door den heer J. Caesar te

Delfshaven f 63.25; door P. Hoppe te Vree-

land f 27; door den heer H. van Winkelhof

te IJsselmonde f 38.50.

Aan Collecten (voor de Theol. faculteit):

Van de Geref. kerk te Spijk B f 7.05; van

idem te Arnhem f 6.15; van idem te Dom-